

Az élelmiszer-fogyasztás alakulása, 2009

A tartalomból

- 1 Bevezető
- 2 Az állati eredetű élelmiszerek fogyasztásának alakulása
- 2 A zsiradékfogyasztás alakulása
- 3 A növényi eredetű termékek fogyasztásának alakulása
- 3 A szeszesital-fogyasztás alakulása
- 3 A tápanyagfogyasztás alakulása

Bevezető

A lakossági élelmiszer-fogyasztás egyik jellemzője az elfogyasztott élelmiszerek természetes mértékegységben kifejezett mennyisége. Számbavétele több módszerrel is lehetséges. Jelen publikáció az élelmiszermérlegek alapján számított fogyasztási adatokat adja közre. Itt az élelmiszerek alapvető csoportjaira kalkulált mérlegek az élelmiszer-készítményeket alapanyagokra átszámítva tartalmazzák. A kiadvány tájékoztat a fogyasztás mögött meghúzódó termelési, külkereskedelmi folyamatok főbb elemeiről és a fogyasztói árak alakulásáról.

A mérlegekből számított **egy főre jutó összes élelmiszer-fogyasztás** Magyarországon **2009-ben átlagosan 665 kg volt**, ami a teljes népességet figyelembe véve 6,7 millió tonna fogyasztott élelmiszert jelent.

Az élelmiszer-fogyasztás megoszlása, 2009

1. ábra

A tárgyévi fogyasztás 1,4 százalékkal alacsonyabb az előző évinél és 2004–2008 átlagánál is. Az összes élelmiszer-fogyasztás 35 százalékát képező állati eredetű termékek (hús, hal, tej, tojás) együttes fogyasztása 1,1 százalékkal, a 41 százalékot kitevő növényi termékeké (burgonya, zöldségfélék, gyümölcsök, egyéb növényi eredetű élelmiszerek) 1,6 százalékkal mérséklődött 2008-hoz képest. A liszt és rizs – az összes fogyasztás

Az egy főre jutó élelmiszer-fogyasztás alakulása

1. tábla

Élelmiszer	1980	1990	2000	2008	2009	2004–2008 átlaga	2009 az előző év százalékában
	kg						
Hús ^{a)}	71,8	73,1	70,2	61,5	61,7	63,0	100,3
Hal	2,1	2,7	3,0	3,8	3,7	3,7	97,4
Tej	166,2	169,7	160,6	158,2	155,9	161,4	98,5
Tojás	17,6	21,6	15,3	14,9	14,4	15,7	96,6
Zsiradék	30,5	38,6	39,0	36,8	36,6	36,9	99,5
Liszt és rizs	115,2	110,3	94,1	88,9	88,4	91,2	99,4
Burgonya	61,2	61,0	64,0	65,5	60,8	64,1	92,8
Cukor és méz	38,2	38,6	33,6	32,1	30,3	32,2	94,4
Zöldségfélék és gyümölcsök ^{b)}	154,6	155,4	217,7	208,9	209,3	202,7	100,2
Egyéb növényi eredetű élelmiszer	4,2	3,3	4,1	4,4	4,3	4,4	97,7
Összesen	661,6	674,3	701,6	675,0	665,4	675,2	98,6

^{a)} 2004-től a húsfogyasztást a belföldi vágás (importált élő állat vágását is beleértve) alapján számítjuk. Lásd a módszertant.

^{b)} Lásd a módszertant.

13 százaléka –, valamint a zsiradékok fogyasztása az előző évihez hasonlóan alakult, miközben a cukoré jelentősebben (5,6%-kal) csökkent. 2004–2008 átlagához viszonyítva zöldségfélékből és gyümölcsökből némileg több fogyott, a többi terméksoportnál csökkenés következett be. Az élelmiszer-fogyasztáson belül a terméksoportok aránya sem a megelőző öt év átlagához, sem az ezredfordulóhoz képest nem módosult érzékelhetően.

Az állati eredetű élelmiszerek fogyasztásának alakulása

Az egy főre jutó hazai húsfogyasztás éves viszonylatban nem változott (62 kg/fő), a megelőző öt év átlagánál 2,1 százalékkal alacsonyabb volt. 2009-ben az összes húsfogyasztás 45 százalékát kitevő baromfihús-fogyasztás (28 kg/fő) egy főre vetítve 1 kg-mal csökkent, a sertéshús-fogyasztás (27 kg/fő) ugyanilyen mértékben nőtt, ezáltal részesedése a fogyasztásból (44 százalék) megközelítette a baromfihúsét.

Stagnáló baromfihús-termelés mellett 6 százalékkal csökkent az import és 5 százalékkal bővült az export mennyisége. Az import baromfihús változatlanul a fogyasztás 13 százalékát tette ki. 2009-ben a hús, hal, és készítmények átlagos fogyasztói ára 7 százalékkal emelkedett, ezen belül a baromfihúsé 4 százalékkal nőtt, ami megfelel az élelmiszerek átlagos árváltozásának. Meg kell azonban említeni, hogy a sertés- és baromfihús egy évvel korábbi 11–13 százalékos árnövekedése még hatással volt a 2009. évi fogyasztás szerkezetének alakulására. A sertéshústermelés volumene sem változott 2009-ben, miközben több mint 20 százalékkal nőtt a behozatal és 4 százalékkal a kivitel. Az import sertéshús aránya a belföldi felhasználásból közel 40 százalékra emelkedett.

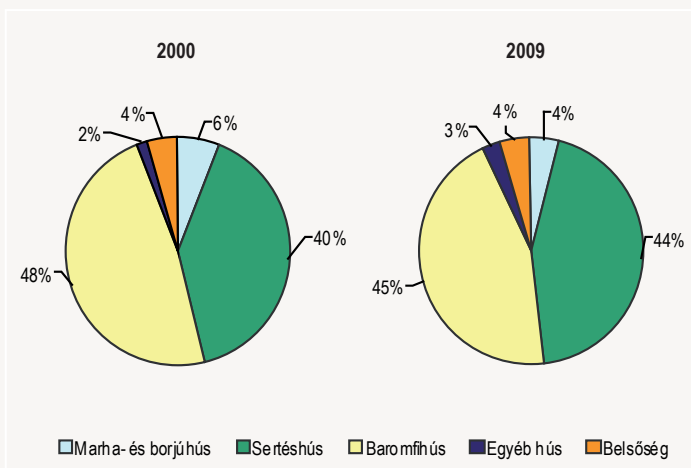
2. tábla

Egy főre jutó húsfogyasztás alakulása és megoszlása

Húsféleség	1980		1990		2000		2008		2009	
	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
Marha- és borjúhús	9,6	13,4	6,5	8,9	4,3	6,1	2,8	4,6	2,6	4,2
Sertéshús	40,2	56,0	38,8	53,1	28,0	39,9	25,8	42,0	27,0	43,8
Baromfihús	18,1	25,2	22,8	31,2	33,7	48,0	28,7	46,7	27,8	45,1
Egyéb hús	0,9	1,3	1,0	1,4	1,1	1,6	1,4	2,3	1,6	2,6
Belsőség	3,0	4,2	4,0	5,5	3,1	4,4	2,8	4,6	2,7	4,4
Összesen	71,8	100,0	73,1	100,0	70,2	100,0	61,5	100,0	61,7	100,0

2. ábra

A húsfogyasztás megoszlása

A marhahús, a belsőség és az egyéb húsfélék együttesen 2009-ben mindössze a teljes húsfogyasztás 11 százalékát tették ki. Ezen belül **a marhahús-fogyasztás egy főre vetítve 2,8 kg-ról 2,6 kg-ra csökkent egy év alatt,** a húsfogyasztásból való részesedése a 2000. évi 6,1 százalékról 4,2 százalékra mérséklődött.

A marhahústermelés 2009-ben 7 százalékkal visszaesett, miközben a jó minőségű marhahús továbbra is inkább kivitelre kerül. Az export 9 százalékkal meghaladta az előző évit, ugyanakkor említésre méltó, hogy az import is 18 százalékkal emelkedett.

A korszerű táplálkozáshoz nélkülözhetetlen **halfogyasztás** Magyarországon továbbra is nagyon alacsony, sőt az **egy főre jutó mennyiség 2009-ben** az előző évi 3,8 kg-ról **3,7 kg-ra csökkent,** ami megegyezik 2004–2008 átlagával.

A hazai édesvízi hal-termelés egy év alatt 1 százalékkal mérséklődött, és a fogyasztás felét kitevő import is visszaszorult 7 százalékkal. Nem segítette a fogyasztás növekedését, hogy a hal átlagos fogyasztói ára (8,6%) az élelmiszerekéhez (4,4%) képest intenzívebben emelkedett.

Az egy főre jutó **tojásfogyasztás** – ami 1990-ben még meghaladta a 20 kg-ot (389 db) – 2009-ben **3,4 százalékkal, 14 kg-ra (247 db) csökkent,** és 8,3 százalékkal alacsonyabb 2004–2008 átlagánál.

Az étkezési tyúktojás termelése egy év alatt 7 százalékkal visszaesett, amit nem kompenzált az import 20 százalékos emelkedése. A tojás fogyasztói ára a 2008. évi 13 százalékos emelkedés után 2009-ben 6,5 százalékkal nőtt.

Az élelmiszer-fogyasztás közel negyedét kitevő **tej- és tejtermékfogyasztás** egy főre jutó mennyisége a tárgyévét megelőző tíz évben 138 és 167 kg között ingadozott. Ennek megfelelően a 2009. évi fogyasztás (156 kg/fő) közepesnek tekinthető, az utóbbi három évben enyhén csökkent. Így éves viszonylatban **1,5 százalékkal, a megelőző öt évhez képest már 3,4 százalékkal maradt el az elfogyasztott mennyiség.**

A hazai tejtermelés 5 százalékos csökkenése mellett a tej és tejtermékek behozatala 12 százalékkal, kivitele 7 százalékkal bővült egy év alatt. Ezen belül több mint a felével nőtt a tej importja, miközben a tejtermékek stagnáltak. Érdemes kiemelni, hogy a tej és tejtermékek átlagos fogyasztói ára 2–10 százalékkal csökkent 2009-ben, a fogyasztás bővülése ennek ellenére elmaradt, mert az egy évvel korábbi 15–17 százalékos árnövekedés még hatással volt a tárgyévi fogyasztásra.

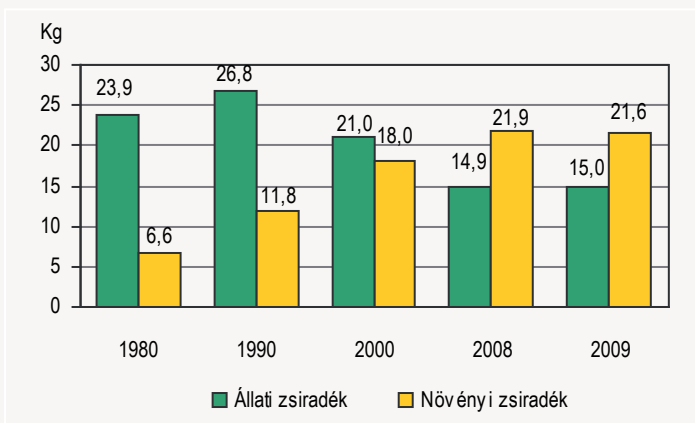
A zsiradékfogyasztás alakulása

Az összes zsiradékfogyasztás (37 kg/fő) mennyisége 1990-től számítva nem módosult számottevően, és az évtized elejéhez képest is mindössze 2 kg-mal csökkent. Ezzel egyidejűleg jelentősen és élettanilag kedvező irányba változott a zsiradékfogyasztás összetétele. A növényi olajok és zsírok fogyasztása 1990. és 2009 között majdnem megduplázódott, miközben az állati zsíroké 44 százalékkal visszaesett. **A tárgyévi összes zsiradékfogyasztás 2008-hoz és 2004–2008 átlagához képest sem változott érzékelhetően,** csökkenése nem érte el az 1 százalékot. Ezen belül a zsiradékok 41 százalékát képező állati zsírok fogyasztása (15 kg/fő) is ugyanannyi volt, mint az előző évben, ami döntően a sertészsírfogyasztás (12 kg/fő) stagnálásának következménye. Növényi zsiradékokból (22 kg/fő) némileg (1,4%-kal) kevesebb fogyott, ezen belül étolajból stagnált (14 kg/fő), margarinból (7,7 kg/fő) 2,5 százalékkal csökkent az egy főre jutó mennyiség.

Figyelemre méltó, hogy miközben az étolaj átlagos fogyasztói ára 2009-ben 11,7 százalékkal csökkent, addig a margariné közel ugyanennyivel (11,1%) nőtt.

Egy főre jutó zsiradékfogyasztás alakulása, 1980–2009

3. ábra

A növényi eredetű termékek fogyasztásának alakulása

Az egy főre jutó éves liszt- és rizsfogyasztás ebben az évtizedben 88 és 97 kg között alakult. A 2009. évi mennyiség az alsó érték közelében volt, ami két éve gyakorlatilag változatlan, 2004–2008 átlagától azonban 3,1 százalékkal elmarad. Az egy főre jutó éves fogyasztás lisztből 82,5 kg, rizsből 5,9 kg volt.

Az elmúlt öt évben erősen ingadozó burgonyafogyasztás (2009-ben 61 kg/fő) az összes élelmiszer-fogyasztás közel egytizedét képezi. A tárgyévben 2008-hoz képest egy főre vetítve közel 4,7, a megelőző öt év átlagához viszonyítva pedig 3,3 kg-mal kevesebb burgonyát fogyasztottunk.

Burgonyából 18 százalékkal kevesebb termelt, amit nem kompenzált a stagnáló import. A burgonya fogyasztói ára a 2008. évi 28 százalékos csökkenés után 2009-ben is csak 5 százalékkal nőtt.

Az egy főre jutó cukor- és mézfogyasztás 2000 és 2008 között lényegesen nem változott, 31 és 34 kg között alakult, 2009-ben 30 kg-ra csökkent. Ez a mennyiség egy főre vetítve 1,9 kg-mal kevesebb 2004–2008 átlagánál, és 10 kg-mal elmarad az 1990-es évek második felére jellemző fogyasztástól.

Az összes élelmiszer 30 százalékát kitevő zöldség- és gyümölcsfogyasztás az elmúlt öt évben a termelés függvényében nagyon ingadozott. 2009-ben nem változott az egy főre jutó mennyiség (209 kg) éves viszonylatban, ugyanakkor 3,3 százalékkal magasabb volt 2004–2008 átlagánál. A zöldségfélék fogyasztása (117 kg/fő) fejenként 3,3 kg-mal mérséklődött, a gyümölcsöké 3,7 kg-mal nőtt (92 kg/fő) egy év alatt. A gyümölcsfogyasztáson belül – az előző évhez hasonlóan – tovább bővült a hazánkban is termesztendő gyümölcsök (80 kg/fő) aránya, és visszaszorult a déligyümölcsöké (12 kg/fő).

A hazai zöldségtermelés 2009-ben 11 százalékkal visszaesett, ugyanakkor a gyümölcsstermelés 5 százalékkal emelkedett. A zöldségfélék importja és exportja is 14 százalékkal maradt el az előző évitől, a gyümölcsök behozatala szintén 14 százalékkal szorul vissza, ellenben a kivitel 5 százalékkal nőtt. Kedvezően hatott a gyümölcsfogyasztásra, hogy a friss gyümölcsök átlagos fogyasztói ára 7 százalékkal csökkent.

A szeszesital-fogyasztás alakulása

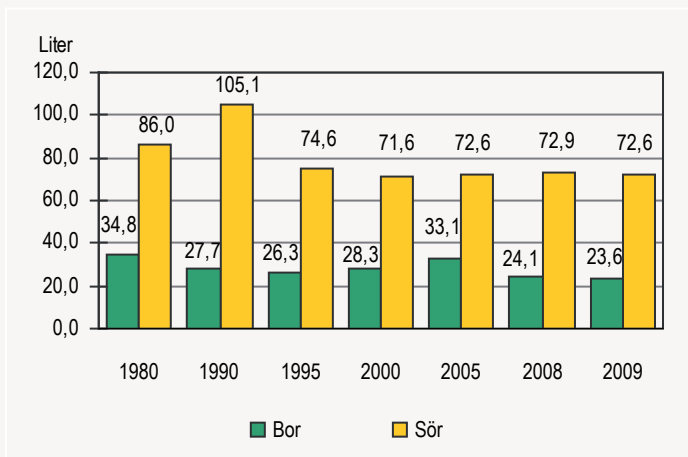
Az egy főre jutó összes szeszesital-fogyasztás 2009-ben – tíz év után először – nem érte el a 10 abszolút litert¹ (9,8 liter). Ezen belül a bor fogyasztása országosan 2,4 millió hektoliterre, egy főre vetítve – évi fél literrel – 24 literre csökkent, ez 10 literrel kevesebb az évtized elejéhez

képest. Sörből az 1980-as évek végén még több mint 100 liter fogyott fejenként, ami az ezt követő tíz évben 68 literre csökkent, majd 2007-re 10 literrel emelkedett. A sör 2009. évi fogyasztása – 2008-hoz képest változatlanul – 73 litert ért el fejenként, így háromszorosa a borfogyasztásnak. Az égetett szeszes ital fogyasztása 3,5 abszolút literrel 3,4 literre csökkent.

A bortermelés 3 százalékos mérséklődése mellett egyharmadával visszaszorult a borimport, miközben 10 százalékkal bővült az export. A sörtermelés 5 százalékkal elmaradt az előző évitől, közel a felére csökkent az egyébként sem jelentős export, viszont 5 százalékkal nőtt a behozatal. Az importsör továbbra is a fogyasztás bő egytizedét tette ki.

Bor és sör egy főre jutó fogyasztásának alakulása, 1980–2009

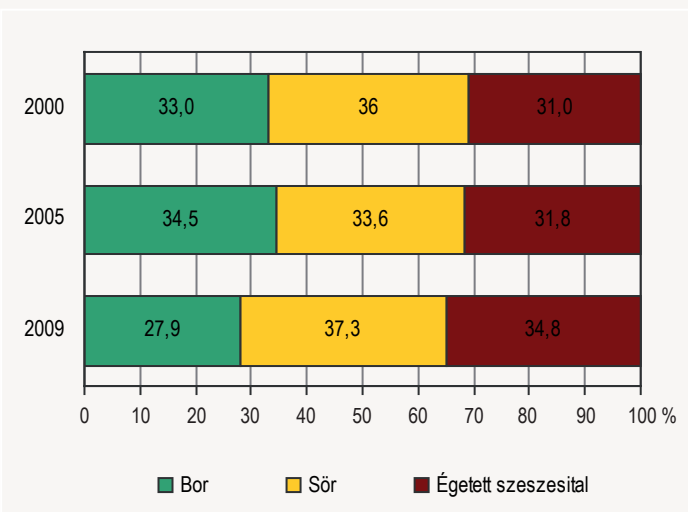
4. ábra

A lakosság szeszesital-fogyasztásának szerkezetében – abszolút literben mérve – vezető sör 2005-höz és némileg 2000-hez képest is növelte részesedését, emellett fokozatosan bővült az égetett szeszes italok jelentősége is, miközben a bor aránya 2005-höz viszonyítva 6,6 százalékponttal csökkent, és a harmadik helyre szorult vissza.

Az egy főre jutó szeszesital-fogyasztás megoszlása

5. ábra

¹ 100°-os szeszre átszámítva.

A tápanyagfogyasztás alakulása

Az élelmiszerek fogyasztásából eredő **egy főre jutó napi tápanyagfogyasztás** 13 199 kJ volt, **1,3 százalékkal alacsonyabb 2008-hoz viszonyítva**, és 2,4 százalékkal kevesebb az előző öt év átlagához képest. Ugyanakkor **az elfogyasztott energia még így is 21 százalékkal meghaladja az egészségügyi szempontból ajánlott átlagos mennyiséget**. A termékcsoportok arányai az energiabevitelben nem változtak, így a hazai fogyasztás több mint felét a cereáliák és a zsiradékok tették ki, az állati eredetű élelmiszerek (hús, hal, tej, tojás) a fogyasztás közel negyedét, a cukor- és mézfogyasztás a tizedét képezte, míg az alacsony kalóriatartalmú zöldség- és gyümölcsfélék – beleértve a burgonyát és az egyéb növényi eredetű élelmiszereket – 14 százalékát adták a napi átlagos tápanyagfogyasztásnak.

A napi **fehérjefogyasztás** (100 g) – amelynek 57 százalékát az állati fehérjék teszik ki – **lényegében nem változott, hasonlóképpen stagnált a zsiradékfogyasztás** (143 g), ugyanakkor a **szénhidrátbevitel** (371 g) **9 grammal csökkent**. 2004–2008 átlagához képest a fehérje fogyasztása 3, a zsiradékoké 2, a szénhidráté 13 grammal volt alacsonyabb. Az utóbbi

évek kedvező irányú változása ellenére **a zsiradékfogyasztás továbbra is jelentősen meghaladja az ajánlott mennyiséget**, a tárgyévben ennek kétharmadával volt több, **eközben a szénhidrátbevitel az optimális mennyiségre csökkent**.

3. tábla

Egy főre jutó napi tápanyagfogyasztás

Megnevezés	2008	2009	2004–2008 átlaga	Ajánlott ^{a)}
Energia, kJ	13 372	13 199	13 519	10 886
Fehérje, g	101	100	103	80
Zsír, g	143	143	145	85
Szénhidrát, g	380	371	384	370

a) Táplálkozás-élettani ajánlás felnőtt részére, közepes igénybevételnél.

További információk, adatok (linkek)

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

Agnes.Polgar@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6528

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu